

Lítið og einki er gjørt fyri tey gomlu í Føroyum

Tað er stórt trot á einum ellis- og rektarheimi í Tórshavn. Nógv gomul búgva stak vánaliga heima, nógv eru púra einsamøll, og nógv eru ov sjúk til at búgva heima.

M. a. hetta er niðurstøðan í eini kanning, sum seks sjúkrasystur í Havn hava gjørt av tørvinum á einum ellis- og rektarheimi í høvuðstaðnum.

Kanningin, sum fór fram í fjør, er nú liðugt viðgjørd og send til landsstýrið og ymsar stovnar.

Í innganginum til kanningina skriva sjúkrasysturnar m. a.:

Hóast stóran búskaparligan framburð í samfelag okkara, er lítið ella onki gjørt fyri tey, sum nú eru gomul og sum hava lagt lunnar undir hendan framburð. Barakkin, sum hysir upphalds- og rektardeildini, stendur har enn, gomul fólk búgva har, men ein menniskjaverdugur bústaður er hon ikki.

Kanningin fevnir um 232 (27*) (av teimum 848 fólknum) omanfyri 70 ár sum eru í kommununi. Eitt spurnarblað varð gjørt til endamálið og vitjaðu sjúkrasysturnar 151 konufólk og 81 mannfolk.

- Aftaná at hava vitjað 232 gomul fólk í Havn, sær úrslitið út soleiðis:
1. 19 fólk búgva undir stak vánaligum viðurskiptum
 2. 16 fólk vóru nærur púra einsamøll
 3. 14 fólk vóru so ellisbrekað, at tey vóru songjarliggjandi
 4. 16 fólk vóru so dement, at tey als ikki kundu ansa sær sjálvum
 5. 19 fólk ynskja at koma á eitt rektarheim
 6. 29 fólk ynskja at koma á eitt ellisheim, 14 av teimum vildu fegin sloppið á eitt slíkt bein-anvegin
 7. 12 fólk ynsktu sær eina pensionistibúð.

Trupult at gera mat og reint

Vit skulu her taka fram nøkur av svarunum, sum eru við í kanningartilfarinum. Uppá fyrispurning um tey eru sjálvbjargin, sigur ein triðingur av teimum spurdu (232), at tey hava trupulleikar við at gera mat, gera reint og at fara til handils.

Uppá spurningin hvørja hjálp tey fáa, fáa tey flestu í stóran mun hjálp frá familju og síðan frá heimahjálpin. Av 50, ið finga heimahjálp, segdu 22 seg ikki fáa nóg mikið av hjálp.

Hví hetta er so, er ilt at siga, sigur kanningarbólkurin, men ein orsök er óivað tann, at tey kenna ikki sini rættindi. Tey duga kanska heldur ikki at biðja heimahjálpin gera tað, sum tey ynskja at fáa gjørt.

Kanska er ????? um heimahjálpin av trøngur, siga tær seks sjúkrasysturnar.

Tær figgjarligu umstøðurnar

Umleið 23 (10%) av teimum spurdu segdu seg hava ov lítið av peningi um hendur til dagliga nýtslu, men tað kom altíð fram undir samrøðunum, at ringt var at fáa endarnar at røkka saman. Tá tær føstu útreiðslurnar vóru goldnar, var lítið eftir at liva av.

M. a. kann verða nevnt, at tey, sum áttu egin hús, høvdu ikki ráð at umsita tey. Í kanningini stendur eisini, at tað at keypa nýggjar brillur, tenn ella bara at keypa grønmeti barilla tað.

Ynski

Tey gomlu tørvaðu hjálp til tað, sum tey ikki orkaðu longur og tey ynsktu tilkoma hjálp. Men hvar skal ein venda sær fyri at fáa hjálpin? Her vitir tað seg at vera stórvær tørvur á einum tænaustovni fyri pensionistar.

Kanningarbólkurin sigur viðari: »Ein skuldi trúð, at tey, sum vóru ringast fyri sosialt, tvs. tey, ið høvdu vánalig hús ella íbúðir, høvdu onkur ynski, ið bøttu um støðuna hjá teimum. So var ikki. Hesi fólk vóru so niðurdirkomn sálarliga av teimum vánaligu umstøðunum, at tey høvdu als onga meining um nak-að.

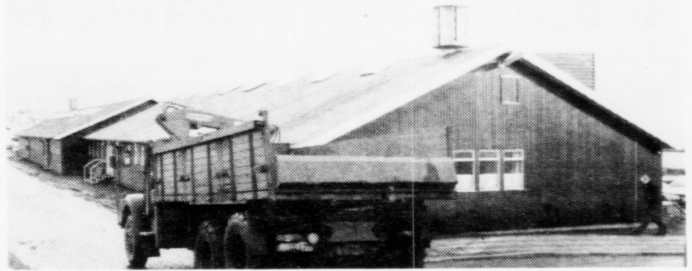
29 (13%) ynsktu at koma á ellisheim og 19 (8%) ynsktu at koma á rektarheim. Ein partur av hesum vóru røktarsjúklingar, sum tørvaðu hjálp alt samdøgrið.

Avlasteringskipan

Kanningin visir, at 46 (20%) av teimum gomlu búðu saman við familju. Tey avvarðandi blivu eisini spurð um møgular trupulleikar at hava gomul búgvandi. Har talan var um røktarsjúklingar ella dement vóru nógv av teimum avvarðandi so bundin av teimum, at hetta völdi teimum nógvar trupulleikar.

— Um hesi fólk skulu orka at halda fram við hesum arbeiði, stendur í kanningini, so má teimum vera loyvt at hvíla seg. Tí má ein avlasteringskipan fáast í lag fyri tey fólk, sum passa sini gomlu heima.

— Um munagóð tiltøk vóru sett í verk, meta vit, at nógv gomul høvdu verið betri fyri og høvdu havt tað betri í sinum egna heimi. Eitt nú figgjarligan stuðul til at halda bústað-

in. Ein tænaustovnur — har handverkarar, vaskifólk, fysio-ergoterapeutar, fótarektarfólk vóru knýtt at — hevði verið ein stór hjálp hjá teimum. Tað

hevði eisini verið ein stór hjálp, tá tað snýr seg um at nektta tann sosiala tørv, in, at tey gomlu høvdu eitt dagsentur, siga tær seks sjúkrasysturnar m. a. í frágreiðingini til kann-

ingina. Tær, ið hava gjørt kanningina, eru: Jonna við A. Asa í Gerðinum, Súsanna Johannesen, Helena Nattestad, Gurli Res-torff og Margit Thomsen.

Javni skal vera eitt fakfelag og ikki eitt vælgerðarfelag

Mikukvældið skipaði Felagið Javni fyri einum almennum fundi í húsum Klaksvíkar Húsmøðrafelags. Umleið 60 fólk vóru á fundinum, sum var sera livligur og áhugaverdur, har bæði panellut-takarar og áhoyrarar luttóku í orðaskiftinum. Tað vóru fyra fólk frá stovnum og tí almenna, sum legdu fyri í panelinum. Marjun Sigurðsdóttir, sosialráðgevi tosaði um teir møguleikar, sum evnaveik hava í Føroyum í dag. Bjarni Clementsen, fyrstjórnarmaður á deildunum Eirargarður 14-16 greiddi frá nýggju deildunum. Torben Risom Pedersen, leiðari á Verkstaðnum Vón greiddi frá nýggja verkstaðnum, sum verður bygdur í hesum døgum. Síðani segði Vilhelm Johannesen, landsstýrismaður eitt sindur um ætlanin at utbyggja møguleikarnar hjá teimum evnaveiku

mentu í samfelagnum.

Einki úti á bygd

Semja var um, at umstøðurnar hjá evnaveikum í Havn eru munandi bettar hesi seinastu árin. Her er bæði fritíðarheim, evnaveikadeildir, vardur verkstaður o.s.fr.

Men hvussu er støðan uttan fyri Havnini, varð spurt?

Her vóru flest øll samd um, at tað einki er gjørt fyri tey evnaveiku úti á bygdunum. Støðan er ikki frægari, enn hon var fyri 20 árum síðani.

Ført varð fram, at tørvur er á bæði vardum verkstaði, fritíðarheimi o.s. í Klaksvík. Her varð tí eisini nomið við fritíðarheimið á Skrivsratrøðni í Havn, sum fólk segdu seg vera ógvuliga fegin um.

Eitt tilkilt heim hevði komið væl við í Norðoyggjum. Her er nevniliga talan um eitt vanligt heim og ikki um ein stóran stovn, har tey evnaveiku eru sett í bás.

Grundøki til Javna

Klaksvíkar kommuna

hevur annars sett eitt grundstykki av til Javna, um ætlanin er at fara undir bygging av heimi ella verkstaði. Tíkið varð væl imóti hesum tilboðnum frá Klaksvíkar kommunu. Vilhelm Johannesen, landsstýrismaður, helt fyri, at møguleikin eisini skuldi verið goður fyri at utbyggja húsini hjá Kjølbros, sala, sum just eru keypt til vistarheim. Húsini kundu eisini fevnt um umlætingarheim og ein vardan verkstað, segði hann.

Annars varð ført fram, at tørvur er á einum sosialráðgevara í Norðoyggjum, sum m.a. kann ráðgeva og leiðbeina for-eldur og avvarðandi at brekaðum.

Vilhelm Johannesen helt, at tað eigur at vera ein sosialráðgevi í hvørjari sýslu. Hann nevndi í hesum viðfangi, at í samband við heilsu- og viðgerðir, sum verða byrgdar kring landið, eru holi sett av til sosialráðgeva. Men peningurin er ikki settur av á figgjarlógini til ein slíkan. Hetta mugu kommunurnar so sjálvar siggja.

